

lanska knjiga Anton Martin Slomšek. Zatorej ni treba dodajati veznine za molitvenik

3. „Umni kletár.“ Spisal ga je gospod učitelj A. Kosi. Opisuje jako dobro in temeljito umno kletarstvo. Na 8 polah dodanih je mnogo lepih podob, ki vsebino dobro pojasnujejo.

4. „Za srečo!“ V tej obširni povesti, ki obsega 12 pol v obliki „Večernic“, nam slika marljivi naš pripovedovalec g. Fr. Malograjski življenje in trpljenje slovenskih izseljencev. Povest bo zanimala vse bralce.

5. „Slovenskih večernic“ 53. zvezek obsega štiri lepe povesti, kratkočasno igro „Ne v dajmo se!“, temeljit pouk o novem dohodninskem davku, več pesmij itd.

6. „Koledar za 1. 1902“ bo izšel v dosedANJI že priljubljeni obliki s kolikor mogoče ravnovrstno, poučno in kratkočasno vsebino.

To je torej naš letošnji književni dar. Slovenci, na Vas je, da te knjige romajo

v čim največjem številu med naš narod, da se naša družba razširi povsodi! — Gg. poverjenike še posebej prosimo, da tudi letos trudoljubivo nabirajo širom domovine raztrešena krdela Mohorjanov in jih vpisujejo v našo družbo. Nabiralne pole z denarjem naj se odboru dpošiljajo do dné 5. marca. Mnogo truda, sitnosti in nepotrebnih stroškov povzročajo nam tisti, ki nam ne dpošljejo ob pravem času udnine!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za upravne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštnino, ki znaša veliko več, še sami plačati.

Mili Bog naj blagoslovi naše delo, in geslo za Mohorjevo družbo bodi: „Ne nazaj in navzdol, marveč vselej naprej in navzgor!“

V Celovcu, dné 30. prosinca 1901.

Odbor.

Tem in onim. Urednik je velika reva. Vse mora znati, vse vedeti, vsem ustreči. Ako se kaj pregreši — četudi nehoté in nevedé — bije vsak brez pardona po njem in se potem še veselé, kako so ga oskubli. Nihče pa ne želi bravcem bolj ustreči kakor urednik. Ej, kako bi rad videl, da bi bil list popoln, da bi nihče ne mogel zabavljati listu in uredniku! (Nasprotniki smejo zabavljati, kakor se jim ljubi.) Zato pa prosim vse tiste, ki imajo zmožnost in voljo, pomoči. Pomagajte zboljšati list, pišite, pošiljajte pridno rokopise, pa se bode lepo izbiralo in priobčilo najboljše! Ej, potem bode veselje! ... Ako pa držite križem roke in godrnjate, pa sedite pri peči, potem seveda ni nič, pa tudi ne bo nič. Skrbite pa tudi, da se list razširi! Jaz ne poznam vsakega, dasi bi ga rad, in ne morem usiljevati lista. Človek nerad potrka na vsaka vrata, ker se dobé čudni, surovi ljudje, ki ne vabljenega gosta zaženo celo po stopnicah ... Zato Vas prosim: pišite za list in razširjajte list!

Urednik in izdajatelj.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasiló
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODUKU.

Letnik II.

V Ljubljani 1. marca 1901.

Št. 5.

Mi?...

Naši nasprotniki se nam zdé kakor ženske na vasi, kadar se kregajo. Nekaj časa se bahajo, zmerjajo in vpijejo, ko se jim pa ljudje smejejo, zbesné popolnoma, v eni sapi izbruhnejo kopico psovk, potem se pa skrijejo in se obnašajo kakor zmagovalci češ: to smo jih dali! Res je pa, da psovke niso dokazi! V zadnji številki smo povedali, kaj smo mi, po mnenju Tovariševcev namreč: „Tovariši-efijalti, grobokopi našemu ugledu in gmotnemu stanju, zaslepljenci, prodane duše, od kojih se moramo s studom obrniti.“

To so nam zabrusili že večkrat, v tem tonu govore tudi o nas, kadar so med seboj, vendar v tako nepretrgani zvezi nam tega še niso povedali...

Oglejmo si malo te psovke, da vidimo, ali imajo kaj stvarne podlage, ali pa strašijo samo v domišljiji naših „naprednih“.

Napačno je to, da Tovariševci ne vedó, kje in kdaj se je razkol začel in da smatrajo navidezno ločitev tudi za začetek in vzrok našega zunanjega razkola.

Razkol med učiteljstvom ima korenine v naših dušah, v našem svetovnem naziranju, ki je krščansko ali protikrščansko, liberalno.... Kajpada liberalci nočejo priznati, da liberalno naziranje ni krščansko, ampak so hudi, ako jim kdo to očita in se še bahajo, da so boljši kristijani, nego kdorkoli drugi... Tej trditvi je vzrok nevednost, ker

so se premalo uglobili v to vprašanje, ali pa tudi vest, ki jim očita, da ne delajo prav, ako stremé za liberalnimi idejami . . .

Mi smatramo krščansko vero za podlago vsemu našemu delovanju, zasebnemu in javnemu

Zato zahtevamo za krščanske otroke krščansko šolo in krščansko učiteljstvo ne samo po mrtvem besedilu zakona, ampak krščansko šolo in učiteljstvo po duhu in dejanjih Mi smo pristaši svobodne šole, toda priznamo, da je pri nas za katoliške otroke svobodna šola samo krščanska, vsaka druga pa ni svobodna, ampak tiranska, ker vzgaja proti volji in naziranju starišev brezversko ali vsaj versko indiferentno. Seveda pri nas morda v praksi še ni takih šol, toda v svojem glasilu jih propagirate . . .

Otroci so najdražji zaklad starišev.

Po božjem in naravnem pravu imajo edino stariši vso pravico do svojih otrok. Torej imajo tudi stariši sami pravico izbirati način vzgoje in izobrazbe svojim otrokom. Katoliškim starišem ni vse eno, v kakem duhu se vzgojujejo in izobrazujejo njihovi otroci. Zato imajo pravico zahtevati zanje pozitivne verske vzgoje. To pravico jim mi priznavamo — liberalci pa ne.

Mi priznavamo, da ima cerkev pravico nadzirati stvarino, ki se podaja otrokom v šoli, da je namreč šolska stvarina v soglasju z vero in ji ne nasprotuje in ne budi dvomov do nje. Vi pa kličete: Cerkev iz šole!

Mi smo za to, da živé učitelji kolikor je moči v soglasju z nauki, katere vcepljajo v mlada srca, ker dober zgled je najboljši učitelj.

Zahtevamo pa, da smo enakopravni z drugimi stanovi, da je nad nami samo zakon. Enakopravni bomo pa takrat, kadar nas bode ljudstvo spoštovalo in cenilo, ko bode videlo, da smo pristaši njegovih teženj, ne pa nasprotniki. Ugled in spoštovanje si mora priboriti vsak sam; to si pridobi z razumom, značajnostjo, previdnostjo. Ugled in spoštovanje se ne dá vsiliti.

To so nekako notranji vzroki našega razkola, zunanji so vam pa znani . . .

Dokler so bili Tovariševci na zunaj politično indiferentni, smo bili še nekako vsi pod eno streho, dasi v srcu že razdvojeni. Takrat pa, ko so „voditelji“ potegnili „Zavezo“ v liberalni tir, je moral postati razkol očiten. Na uslugo enemu ali dvema tovarišema naj bi se vsi vpregli v liberalni jarem in pomagali pokopavati verske in gospodarske ideale slovenskega naroda? . . . Več kot nesramnost je pa dejstvo, da so se začeli vtikati v naše čisto privatne stvari! Gonja se je nadaljevala in v solnčni Gorici se je raz svoj prestol izreklo prokletstvo nad nami „izdajicami“. Takrat ste mislili, da ste že dovolj dresirali učiteljstvo, da je dovolj preparirano za liberalne namene, da bodo vsi kot nema tropa upognili tilnike in šli za voditelji v — prepad. Videli ste, da ste se varali, šli smo vsaksebi in sedaj hodimo svoja pota in bodočnost bode pokazala, kdo je na pravi poti.

In zato smo „tovariši-efijalti“? . . . Grda beseda in trda, ako je resnična. To besedo vam lahko vrnemo. Kdor izdaja ljudstvo liberalcem,

ne more metati drugim v obraz takih psov! Povejte, zakaj smo „efijalti“?... Mar zato, ker smo se otreli liberalnega jerobstva?...

„Grobokopi našemu ugledu in gmotnemu stanju“ smo seveda zopet mi. Zadnji čas smo videli „grobokope našega ugleda“ pri delu... Toda v naše veselje smo videli, da tistih mož ni v naših vrstah, pač pa so kopali našemu ugledu jamo tisti liberalni učitelji in tiste čudne „pilpogačice“, ki so se v zadnjem času postavili v očitno nasprotje z ljudskimi težnjami. Ljudstvo vam ne zaupa več in z zaupanjem ste si napravili tudi ugled. Žalostno je sicer, toda resnično in ne mislite, da si ga priborite zopet na tak način, kakor postopate sedaj... O tem bi se dalo napisati marsikaj.

„Grobokopi gmotnemu stanju!“... Smešno!... Vse je vaše in sedaj naj ima peščica nas kat. učiteljev toliko moč in tolik vpliv, da more preprečiti obljubljeni (?) zboljšanje v svojo škodo. Kar so vam liberalci obljubili, naj vam tudi dadó; ti lahko dadó, ker so sedaj gospodarji v naši deželi! Toda sami čutite, da liberalne obljube ne bodo držale in sedaj iščete tistega, ki naj bi bil temu vzrok...

„Zaslepljenci!“ Kdor ne more koga prepričati o resničnosti svoje trditve, prikrije rad svojo blamažo s to besedo. Slepí smo za vse liberalne namene, to je res, liberalne spletke bodemo pa razkrivali.

„Prodane duše“. Seveda! Nam so odprti vsi zakladi, in sedaj se nam dobro godi, rešeni smo vseh gmotnih skrbi, odprte so nam vse najboljše službe v deželi in v statusu bode vsaki izmed nas vsako leto vsaj toliko pomaknjen kakor je bil predlanskim tovariš Jelenc. V deželi, kjer so šolski zastopi skoraj popolnoma v rokah nasprotnikov, je smešno, nam podtikati „prodane duše“... Zeló sumljivo je pa, da liberalni učitelji vedno govoré o „prodanih“ dušah... Tovariši, ali vi barantate za nje?

Sicer pa nas vaše psovke ne bodo ubile in nam ne vzele veselja do dela. Dovolj je žalostno, da skoraj edino orožje, ki ga rabite proti drugače mislečim tovarišem, je psovka.

S takim orožjem si ne bodete pridobili zmage.

Metodiška obravnava

Aškerčeve pesmi »Čaša nesmrtnosti«.

(Sket, Slovenska čítanka, III. del, str. 53).

A. Pripravljalna stopinja.

a) Zgodovinska podlaga.

itali bomo pesem, katere snov je vzeta iz zgodovine španskih Arabcev. (Učencem, ki beró to pesem, je namreč že znana zgodovina španskih Arabcev.)

Mohamedovi nasledniki so se imenovali kalifi t. j. namestniki preroka. Že prvi kalifi so si osvojili mnogo tujih dežel, tako Sirijo s Palestino, Perzijo, Armenijo, kos Male Azije, Egipt, severno Afriko in naposled še Španijo.

Španija je bila od l. 419. do 711. vizigotska država. Ta država, katere ustanovnik je bil kralj Valija, se je prvotno razširjala tudi čez Pireneje po južni Franciji, kjer je bila tudi vizigotska prestolnica Toloza (Toulouse). Ko si je Karol Veliki osvojil kos Španije in tako gospodoval to in onstran Pirenej, so gotski kralji prestavili svoj prestol v Toledo.

L. 710. je Roderik kralja Vitico pahnil s prestola, ga umoril ter se polastil vizigotske kraljevine. Zastonj sta se mu ustavljala sina umorjenega Eva in Sizebut, zato sta se obrnila do Muze, mogočnega arabskega namestnika v severni Afriki, da jima pride na pomoč. Muza gre na to v Damask, da se posvetuje o tej stvari s kalifom.

Preden se je pa Muza vrnil iz Damaska, se je njegov podpoveljnik Tarik z vojsko, ki je štela 12.000 mož, prepeljal čez morski preliv na Špansko ter se utaboril na gori, ki se po njem imenuje Dschebel Tarik, pokvarjeno Gibraltar. Tarik je premagal Roderika 19. jul. l. 711. pri Xeres de la Frontera. S to bitko se je končala vizigotska država; kajti Tarik ni maral nič vedeti o tem, da bi postavnim naslednikom pomagal do kraljeve krone, ampak si je podvrigel deželo v imenu arabskega kalifa v Damasku.

Kalifi so bili takrat omijadskega rodu, katere so pa okrog l. 750 spodrinili Abasidi. Kalif Abdul Abas je dovolil, da je njegov ujec Abdalah pomoril 90 princev omijadskega rodu. Smrti je ušel le Abduraman. Dolgo je moral bežati od kraja do kraja, ker so mu bili povsod morilci za petami. Naposled je prišel na Špansko, kjer si je podvrigel arabsko državo ter ustanovil poseben kalifat, neodvisen od Abasidov.

Španski kalifi so se imenovali emiri. Za prestolno mesto si je izvolil Abduraman Kordovo, katero je že on olepšal s krasnimi stavbami, še bolj pa Abduraman III., od leta 912. do 961., najslavnejši kalifov kordovskih in sodobnik Otona I. V njegovem času je bila Španska v najlepšem cvetu. Po vsej Evropi ni bilo tako obljudene države in le malo je bilo tako lepih mest, kakor so bila Kordova, Sevilla, Toledo, Saragosa in druga. Polje je bilo dobro obdelano, rudarji so izkopavali mnogo dragocenih rud in španska obrtnost je slovela daleč po svetu. Deželno blagostanje je bilo prav ugodno.

Dobre ceste in mostovi so olajševali promet. Velikanski vodovodi so dovažali mestnim prebivalcem zdrave vode. Javne knjižnice, vseučilišča in učena društva so jako pospeševala omiko in so bila svetovno znana. Nemški in bizantinski cesarji so pošiljali svoje poslance na dvor slavnega emira in na vseučilišča je prihajalo mnogo krščanskih učenjakov; najbrže se je tod tudi šolal učenjak Gerbert, pozneje papež Silvester II., ki je po vsej Evropi slul kot čudo učenosti.

Vlada je bila neomejena. Do Abduramana III. so si prilagali vsi kordovski Omijadi naslov emiri, a Abduraman III. se pusti od 16. febr. l. 929. nazivati „kalif“. Z jedno besedo: najvišjo kulturno stopinjo je dosegel kordovski kalifat za Abduramana III.

(Vsa ta zgodovinska snov se s primernimi vprašanji z učenci ponovi, n. pr.: Kako so se imenovali Mohamedovi nasledniki? Katere dežele so si osvojili že prvi kalifi? itd.)

b) Smoter.

Abduraman III. je bil torej velik pospešitelj vsega lepega in blagega. Kaj ga je pač pridobilo za umetnost in vedo? — Želja, da proslavi svoje ime na veke, je povzročila, da je toliko storil za prosveto svojega ljudstva. Kdaj se mu je pa vnela želja po nesmrtnosti in kaj mu je storiti, da ovekoveči svoje ime, pové nam Aškerčeva pesem „Čaša nesmrtnosti“, ki jo bomo danes čitali.

c) Učencem se predochi situacija.

Abduraman III. je bil skrbno vzgojen. Že otroku so čitali koran, t. j. turško sv. pismo, na povelje starega očeta kralja Abdallaha, na kar se je moral posameznih odstavkov naučiti. Še mlad je zasedel prestol emirski v

Kordovi. Ostal je tudi kot vladar veren mohamedanec in je vedno prav pridno čital koran. To lastnost vporablja pesnik.

Lepo pomladansko jutro je. V krasni sobani sedi mladi kordovski emir v polni turški opravi. Pred sabo ima koran, v katerem čita in sicer ravno 75. odstavek o smrti. Zato pa tudi vzame pesnik nekaj besed 75. stavka v moto svojemu umotvoru.

B. Empiriška stopinja.

(Učitelj deklamuje ali deklamovaje čita pesem.)

Abduraman je čital to jutro o smrti. Čital je premišljeno, zato je pa tudi bil globoko presunjen. Svest si je bil, koliko darov ima, s katerimi osrečuje in blaži svoj narod; čutil je, kako vroče ga ljubi; neznosna se mu je torej zdela misel, da se kdaj loči od njega. Hud boj se vname v njegovem srcu. Pa poslušajmo, kaj nam o tem pripoveduje pesnik.

Učitelj deklamuje oziroma čita.

C. Logiška stopinja.

a) Premotrivanje vsebine.

Čitaj naslov pesmi in prve vrstice (moto)!

Čaša nesmrtnosti = čaša, v kateri je pijača, ki dá nesmrtnost.

„Kedar ob smrtni uri duša stopi do grla.“ To so zadnji trenotki življenja. Nekako smešno je to izraženo, kakor ima koran sploh v marsičem smešne nazore.

Koran je mohamedanu sveta knjiga.

Prvi del.

Čitaj! (Turban pisan on tovariš.)

Turban = turško pokrivalo.

Roso = ros, rus, t. j. rdeče in sicer rujavo-rdeče (rujavkasto). (V Jarnikovem rokopisu, ki se nahaja v licejski knjižnici ljubljanski, so namreč besede nabrane v ziljski dolini in tu se torej nahaja „ruso“, „roso“ = „zwischen braun und blond [meist von Haaren]“).

Damaščanka = zapasni nož, prav za prav lep, kratek meč. Damaščanke so prišle prvič k nam za križarskih vojsk; one lepo zvené, so trde in trdne in jako prožne z različno okrašenim licem. — Kisline namreč različno razjedajo jeklo in železo, na kar se opira izdelovanje damaščank. Izdelki kakor rezila, plošče i. t. d., ki so zvarjeni iz železa in jekla, se položé v kislino in tako nastanejo različne lise in proge na dotičnem izdelku. Temu postopanju se pravi podamaščiti. Podamaščenje je že kaj staro, znano je bilo že Egipčanom. Čaša, ki jo je Halyates poslal v svetišče v Delfih, je bila podamaščena. Tudi mesto Damask ima odtod svoje ime.

Vesna je bajeslovno žensko bitje; bila je boginja pomladi pri starih Slovanih. Ko je sneg skopnel, so jo slavili s tem, da so njeno sliko v sprevodih okoli nosili. — Vesna je toliko kot pomlad.

Kalif = arabsko „namestnik“; naslov mohamedovih naslednikov v svetnem kakor v duhovnem, verskem pomenu.

Allah = Bog mohamedancev.

V duhu nosim svet in — tebe, Allah! t. j. mislim na vas, ljubim vas.

O kom govori tu pesnik? Kam nas pelje? Kje je Abduraman? Kateri čas dneva je? Je-li Abduraman sam? S čim se bavi?

Kako je to vplivalo nanj? — Vzbudilo je v njem bolesterne čute. — Kako pa zvemo njegovo bolester? — Iz njegovih besedi. — S kom je govoril? — Sam seboj. — To imenujemo samogovor, torej iz samogovora vemo, kaj je čutil v srcu. Čitaj, kako mladi Abduraman izraža svoj dušni boj v samogovoru!

Povej vsebino tega odstavka! Kaj dela Abduraman? In kaj sledi temu? Torej označimo vsebino tega dela lahko prav na kratko tako-le: *Abduraman čita koran; njegov samogovor.*

Kakšen naslov ima ta pesem, ki jo danes čitamo? — *Čaša nesmrtnosti.* — (Učitelj napiše na desko.) — Kako smo kratko označili vsebino prvega dela? — *Abduraman čita koran; njegov samogovor.* — (Učitelj napiše.) — Čitaj „Abduraman čita koran; njegov samogovor“!

Mlademu Abduramanu je bila misel, da mora umreti, neznosna; vzbudila mu je v srcu strašen boj.

Drugi del.

Čitaj, kaj stori, da si uteši srčni bol! (V težkih derviša Rašida.)

V težkih mislih, t. j. ima resne misli, ki zajedno težé njegovo srce.

Kalif kordovski = stoloval je v Kordovi.

Hakim sploh modrijan, pri Turkih to naslov zdravnikov.

Derviš = turški menih.

Kakšno povelje je dal Abduraman? Zakaj je dal to povelje? — Spomin na smrt ga je vznemirila in razburila, želel je tolažila, modrega sveta.

Povej kratko, kaj smo čitali sedaj! O čem smo torej sedaj čitali? — O povelju Abduramana. — Kaj obsega drugi del? — Abduramanovo povelje. — Da, ali pa, ker je bil Abduraman kalif: povelje kalifovo.

Torej kaj obsega drugi del? — *Povelje kalifovo.* — (Učitelj napiše.) — Čitaj drugi del!

Koliko mož je pozval k sebi? Katere?

Tretji del.

Čitaj, s katerim izmed teh treh mož se je najprvo posvetoval in kakšen uspeh je imel ta nasvet! (Stoji predenj biser ne stopi se v rosi.)

Emir = arabsko „knez“; tudi toliko kot „sin kalifov“.

„Jasni emir, solnce zemlje španske“: Kakor namreč solnce vse oživlja, tako se je vzbudilo za Abduramana III. v Španiji življenje prosvete; razcvitala se je umetnost, obrtnost, učenost. Njegova modra vlada je povzdignila vsestransko špansko kulturo one dobe.

Nastrezi = nalovi jih, naberi v čašo.

Pesnik rabi štajerski družilnik na „oj“, n. pr. čašoj.

Kdo stopi prvi pred kalifa? Čitaj, kako kalif nagovori Hakina! Čitaj, kaj mu ta odgovori! Kako prejme kalif nasvet zdravnikov? — Z zaupanjem. — Od kod posnemamo to, da je prejel nasvet z zaupanjem? — Ker se je ravnal po njem. — Kaj je torej storil Abduraman?

Ali so se biseri stopili v rosi? Je-li imel zdravnikov nasvet kaj uspeha?

Ponovi vsebino tretjega dela! Kaj je glavna misel tega dela? — Nasvet zdravnikov. — Kakšen je bil nasvet zdravnikov? — Neuspešen. — Kaj je tedaj vsebina tretjega dela? — Neuspešni nasvet zdravnikov.

Tretji del: *Neuspešni nasvet zdravnikov.* — (Učitelj napiše.)

Prečitaj tretji del!

Kako bi se dal naslikati prizor, ko Abduraman hiti z mesta nabirati rose?

Ta prizor bi se naslikal tako-le: Na desni slike del mesta Kordove in sicer severni del mesta; na levi rodovitno polje; v ozadju na nebu lahke svitile proge kot prve oznanjevalke vzhajajočega solnca. Po cesti, ki pelje iz mesta v polje, hiti Abduraman, zavrit v dragocen plašč, v desni kristalno čašo zroč proti vzhodu kakor ko bi se bal, da ga solnce ne prehití. Vsa slika v jutranjem svitu.

Neuspeh prvega nasveta je pač moral dražiti Abduramana. Drugemu svetovalcu gotovo ne bo verjel tako zvesto in na besedo, kakor je prvemu.

Četrty del.

Čitaj torej, kaj mu Sofer svetuje in kako Abduraman vsprejme nasvet! (In že stopi mu odrobi glavo.)

Moslemín = turški vernik, mohamedanec.

Alkimija = ta beseda sestoji iz arabske členice al in besede kemija; torej pomeni „višja kemija“ to je bila namreč umetnost, navadne kovine pretvarjati v dragocene. Ker je pa zlato že od nekdanj imelo največjo vrednost, so se največ bavili z izdelovanjem zlata in tako beseda alkimija sedaj pomenja umetnost izdelavati zlato. Domišljali so si, da je treba posebnega barvila ali tinkture in kovine se spremené v zlato. To barvilo so nazivali rdeči lev ali rdečo tinkturo. Proglašali so potem tudi to tinkturo kot zdravilo zoper vse bolezni. Mnogi so se bojevali zoper to nezmisel in iz obnašanja kalifovega tudi lahko kaj takega posnamemo.

Kdo stopi drugi pred kalifa? Čitaj, kako Sofer nagovori kalifa! Kalif je postal nezaupen. Kako je zato zavrnil čarovnika?

Zakaj mu ni verjel, kakor preje zdravniku? — Ker je bil že enkrat prevarjen. — Gotovo zato, najbrže je pa radi svoje učenosti tudi sam spoznal nezmisel alkimistov. Ali se je Sofer precej vklonil povelju in pil? — Ne. — S katerimi besedami je odklonil čašo? Zakaj se je Sofer branil? — Ker sam ni verjel in se le hlinil kalifu. — Ali si je pustil kalif ugovarjati? Zakaj je zahteval, da naj Sofer prvi pije? — Da bi videl učinek. — Da, da bi videl učinek, kajti kalif je nameraval Sofra umoriti in s tem dokazati, da ga ta pijača ne bo rešila smrti. Kaj stori Sofer izprevidši, da kalif ne odjenja? — Nagne čašo in pije. — Kaj pa kalif med tem stori? Kakšen je bil torej učinek pijače? — Smrt Sofra. — Je-li res dala pijača čarovnikova nesmrtnost?

Čitaj o nasvetu čarovnikovem! Čitaj o žalostni posledici čarovnikovega nasveta! Povej kratko, kar se je vršilo med kalifom in čarovnikom! Kaj nam pripoveduje pesnik v četrtem delu pesmi? — O nasvetu čarovnikovem in o žalostni posledici.

Kaj obsega četrty del? *Nasvet čarovnikov in žalostno posledico.*

(Učitelj napiše.) — Čitaj o nasvetu čarovnikovem in o žalostni posledici tega nasveta!

Tudi Sofer ni zadovoljil kalifa in moral je celo umreti.

Peti del.

Toda čitajmo, kaj je s tretjim svetovalcem! (Stopi predenj boš večno.)

Serec = sivec, mož sivoglav, starec.

Vrač = zdravnik.

Z lekom večnosti t. j. z lekom, ki daje večnost, nesmrtnost.

To; v izbirkah balad in romanc nahaja se za izraz „to“ izraz „toto“; toto govore na Štajerskem in Ogerskem

„Truplo tvoje pač strohni v gomili,
Ali čaša tvojih del ostane!
Narod tvoj bo pil iz čaše tvoje,
S pitjem njenim bode se napajal — —
V delih svojih živel sam boš večno!“

Smisel teh vrstic je: Nesmrtnosti telesa na tem svetu ni, a tvoja dobra dela bodo ostala, ko že strohni truplo; narod tvoj jih bode občudoval, vžival v prosvelto; ona mu bodo v bodrilo za neumorno delovanje, ž njimi bode ohranila zgodovina tudi tvoje ime.

Kdo je bil tretji svetovalec? Kako ga nam pesnik opisuje? S katerimi besedami ga kalif nagovori? Čitaj, kaj mu na to derviš odvrne! Ali ima derviševa govorica kaj sličnosti z govorico prejšnjih svetovalcev? Zakaj ne? — On ga ne izkuša s praznimi besedami variti in mamiti ter vabiti denar iz njega, povedati mu hoče le resnico. — Ali derviš kalifu popolnoma izbija misel na nesmrtnost? — Ne. — Prav on mu te misli ne izbija popolnoma, pač pa ga vodi na pravo pot, po kateri more prispeti do nesmrtnosti, ne sicer do nesmrtnosti telesa; pač pa si lahko pridobi nesmrtno ime. Na kaj se najprej ozira derviš v svojih besedah? — Na to, da sta ga ona dva kalifa varala. — Zakaj sta ga varala? — Ker sta mu obetala nekaj, kar niti sama nista verovala. — Na katerega človeka pa potem derviš opozori kalifa, ki mu prav za prav more dati čašo nesmrtnosti? — Na kalifa samega. — Čitaj, kako to izraža! S kakšnim življenjem si pa lahko pridobi slavno ime ali nesmrtnost imena? — Z življenjem polnim dobrih del. — Kaj hoče derviš povedati kalifu z besedami:

Truplo tvoje pač strohni v gomili,
Ali čaša tvojih del ostane!
Narod tvoj bo pil iz čaše tvoje,
S pitjem njenim bode se napajal — —
V delih svojih živel sam boš večno!?

(Tu se ponovi, kar je učitelj podal že pri besedni razlagi dotičnih vrstic.) — To so bili tedaj nazori derviševi o nesmrtnosti in sicer o nesmrtnosti imena in to je tudi vsebina tega dela.

Kako smo sedaj kratko označili vsebino petega dela? — *Nasori derviševi o nesmrtnosti in sicer o nesmrtnosti imena.* — (Učitelj napiše.) — Čitaj prizor petega dela!

Podaj sliko tega prizora. — Abduraman je v popolni turški opravi. Njegov nastop ima nekaj značajnega. Razburjenost in nestrpnost se mu čita z obraza. Krčevito drži damaščanko in njegovo oko je neprestano uprto v derviša. Ta stoji neustrašeno in mirno pred kalifom. Halja mu je stara in siromaška. Siva brada mu pada do pasa. Desnico drži dvigneno, levico po-

vešeno. Njegov pogled sega v daljavo. Na obrazu se mu vidi nesebičnost njegovo preziranje zemskih dobrin, njegovo teženje po višjem.

Derviš obmolkne in odhaja.

Šesti del.

Čujmo, kak utisek so naredile derviševe besede na kalifa. Čitaj! (Knjiga sveta Ali Rašid.)

Kakšno sliko nam poda pesnik o tem, kar se je zgodilo po odhodu derviša? — Kalif je zopet v sobi, kjer smo se prvič z njim sešli, kjer je tudi sprejel derviša. Koran leži pred njim odprt, a on ne čita. Zamišljen gleda za starcem, ki odhaja iz sobe. — In kaj šepeče?

„Ta utegne čaša biti prava,
Čaša tvoja, modri Ali Rašid.“

Kaj hoče pač Abduraman reči s temi besedami? — Tvoj nasvet, Ali Rašid, je pravi. — Kaj spoznamo iz teh besed? — Iz teh besed vidimo, da je Abduraman pravo zadel; spoznal je, da le dobra dela podelé za ta svet nesmrtnost. — Kdo zna povedati, kaj obsega šesti del? — Šesti del nam pové, da Abduraman sklene z dobrimi deli ovekovečiti svoje ime.

Tedaj šesti del: *Abduraman sklene z dobrimi deli ovekovečiti svoje ime.* — (Učitelj napiše.)

b) Načrt berilnega sestavka.

Koliko delov ima pesem „Čaša nesmrtnosti“? Kaj obsega prvi del? Drugi? i. t. d. Čitaj vsebine posameznih delov!

c) Značaji.

Deloma podaja učitelj posameznosti značajev, opozarja na posamezne momente pesmi, iz katerih posnamemo značaj prisotnih oseb. Značaji oseb v tej pesmi bi bili taki:

Abduraman. Bil je veren mohamedanec. Zavedal se je svojih duševnih moči. Bil je globokomiseln. Ljubil je iskreno svoj narod. Znal je ceniti zmožnosti drugih. Klečeplazenje pred mogočniki in hinavščino je sovražil. Razdražen je postal lahko grozovit. Za modre, trezne in preišljene besede, sploh za resnico je bil do vzeten. Težil je po idealih.

Hakim in Sofer. Pred mogočniki sta klečeplazila in se jim laskala. Bahala sta se vsak s svojo vedo. Obetala več kakor sta mogla storiti; obetala celo to, na kar sama nista verovala.

Ali Rašid. Pravi turški menih. Skušnja dolgih let in trezno preišljevanje o svetu ga je storilo modrega. Zaničeval je vse zemsko in posvetno, zato ni iskal naklonjenosti mogočnikov, a se tudi ni bal njih nemilosti. Ljubil je resnico in to ob priliki povedal, bodisi, da je s tem dobro došel ali pa naletel.

d) Glavna misel in nauk.

Poiščimo glavno misel te pesmi. O kom smo čitali? Kaj je želel Abduraman? — Večno živeti. — Kaj je v to svrhu storil? — Pozval je k sebi tri može. — Kaj je hotel od teh treh mož? — Leka zoper smrt. — Ali sta

prva dva svetovalca mu svetovala kaj pravega? — Ne. — Kaj mu je svetoval tretji? — Z dobrimi deli naj si pridobi slavno ime. — Zakaj? — Ker druge nesmrtnosti na tem svetu ni. — Kdo zna navesti glavno misel pesmi „Čaša nesmrtnosti“? — Glavna misel je ta -le: Nesmrtnosti telesa na tem svetu ni; le z dobrimi deli pridobljeno ime si ohrani spomin med svetom; le nesmrtnost imena lahko dosežeš.

Ta nazor o nesmrtnosti je veljal mohamedancu, a mi, ki nam sveti luč prave sv. vere, imamo veliko lepše nazore o dobrih delih. Vsaj nam gledé teh sv. pismo govori tako ganljivo in tolažilno: „Blagor njim, ki v Gospodu umrjó. Odslej, pravi Duh, naj počivajo od svojega truda; zakaj *njih dela gredó sa njimi*“ (Skr. Raz. 14, 13.)

Nadalje piše sv. Peter: „Zavoljo tega, bratje, prizadevajte si bolj in bolj, *da svoj poklic in svoje izvoljenje zagotovite po dobrih delih.*“ (Sv. Pet. 1, 10.)

Najvzvišnejše nauke in nazore o izvrševanju dobrih del in o namenu, ki naj nas vodi pri tem, imamo pa od našega božjega Učenika in Zveličarja. On pravi namreč: „Kdor koli vam dá piti *kozarec vode v mojem imenu*, resnično, vam povem, *ne bo izgubil svojega plačila.*“ (Mark. 9, 40.) — „*Glejte, da svojih dobrih del ne delate pred ljudmi, da bi vas videli, sicer ne bode imeli plačila pri svojem Očetu, ki je v nebesih.*“ (Mat. 6, 1.)

„*Kaj namreč pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi.*“ (Mat. 16, 26.)

e) Pesniška oblika in pesnik.

1. *Pesniška oblika.* Predmet pesmi „Čaša nesmrtnosti“ je povzet iz zgodovine. Po vsebini je pesem lirsko-epska in sicer romanca, ki nam razun obširneje opisanega dogodka tudi izraža čustva dotičnih oseb. Zložena je v narodnem desetercu, ki je peterostopni trohejski verz, in ima za drugo stopnjo odmor (diarezo). — $—\cup|—\cup|/—\cup|—\cup|—\cup$. Verzi niso združeni v kitice, marveč v odstavke. Rime ni.

2. *Pesnik.* Pesem „Čaša nesmrtnosti“ je zložil A. Aškerc, rojen dne 9. prosinca l. 1856 v vasi Globoko tik Rimskih toplic.

Aškercov jezik je krepak in pravilen; za jeden in isti pojem služi mu več izrazov. (Tu sedaj učitelj poišče z učenci take slučaje v ravno kar obravnavani pesmi, n. pr. zdravnik, lečnik, vrač; itd.)

Obzorje pesnikovo je jako obširno. Zastopane so razne vere in razne časovne dobe, kakor ravno v tej pesmi, kjer nas pesnik popelje nazaj v 10. stoletje in kjer so delujoče osebe mohamedanci.

Aškerc tudi rad marsikaj povzame iz narodnih pesmi. V njegovih pesmih pojó trijep tički, se razgovarjajo trije popotniki, v „Čaši nesmrtnosti“ pozove Abduraman k sebi tri svetovalce itd. Umotvor „Čaša nesmrtnosti“ spominja na srbsko narodno pesem: Kosovka devojka.

f) Učenec čita.

Več učencev čita posamezne dele pesmi in sicer še-le zdaj, ko so se seznanili vsestransko z umotvorom.

D. Tehniška stopinja.

a) Memoriranje.

Najprvo naroči učitelj učencem, da se pripravijo za deklamiranje te pesmi do določenega časa.

b) Deklamacija.

Ob določenem času je potem deklamacija po vlogah t. j. učenci pripovedujejo, kakor ko bi bili prisotni pri dotičnem dogodku ter nastopajo kot ta ali ona delujoča oseba.

c) Stilistiška uporaba pesmi.

Pri tej pesmi se pač nudi učitelju prilika, da na prilikah in podobah tega umotvora razloži to ali ono priliko ali pa podobo.

d) Spisje.

Spisi na podlagi obravnavane pesmi bi bili kaj različni n. pr.:

1. *Abduramanov snačaj*, v kolikor se posname iz pesmi.

2. *Abduramanov snačaj*, v kolikor se posname iz pesmi in iz zgodovinskih podatkov. Pri tem spisu naj učitelj ne prezira posebno pravičnosti Abduramana ob priliki, ko je svojega upornega sina pustil usmrtni rekoč: „Zato bom vse svoje življenje žaloval za sinom, a vendar mu ne bom odpustil zaslužene kazni za dokazano zločinstvo“, — in pa izjave, da je bil le 14 dni vse svoje življenje srečen, kar dá učitelju povod iz zgodovine dokazati resničnost izreka: Človeško srce je nemirno, dokler ne počiva v Bogu.

3. Čaša tvoja je — življenje tvoje. Prost spis ali pa po danem načrtu.

4. Slike posameznih prizorov umotvora. Tu lahko uporabi učitelj slike teh-le prizorov: Abduraman čita koran; Abduraman hiti z mesta v polje; Abduraman in Ali Rašid; Abduraman po odhodu derviša.

Sliko: Abduraman in Sofer naj pa učitelj opusti radi grozovitosti prizora.

Obrazec na deski.

— Č a š a n e s m r t n o s t i .

1. Abduraman čita koran; njegov samogovor.
2. Povelje kalifovo.
3. Neuspešni nasvet zdravnikov.
4. Nasvet čarovnikov in žalostna posledica.
5. Nazori derviševi o nesmrtnosti in sicer o nesmrtnosti imena.
6. Abduraman sklene z dobrimi deli ovekovečiti svoje ime.

—u/—u//—u/—u/—u
—u/—u//—u/—u/—u rime ni.

Pripomnja:

1. Pesem se razpravlja potem, ko so se učenci seznanili z zgodovino španskih Arabcev.
2. Predno učitelj obravnava pesem: „Čaša nesmrtnosti“, obravnava pesem: Kosovka devojka.
3. Besedna razlaga je tu samo označena. Učitelj naj jo kar sam poda ali pa razvije, oziroma izprašuje, kakor dopušča duševno obzorje učencev, n. pr. Kaj je turban? i. t. d.
4. Samoumevno je, da se učitelj pri spisju ravnaj po didaktičkih pravilih ter pomagaj učencem oziraje se na njih zmožnost.

V. B.

Domače naloge.

Mnenja gledé koristi domačih nalog so različna. Nekateri jih priporočajo, drugi odsvetujejo in popolnoma zametujejo. Je-li imajo ti ali oni prav, o tem je težko natančno določiti. Ti in oni imajo razloge za svoje trditve, in ti razlogi niso tako malenkostni, da bi jih bilo mogoče kar naravnost zavrniti in zavreči, temveč imajo svojo trdno podlago, katero je treba upoštevati.

„Domače naloge so nepotrebne in popolnoma brez pomena, ker se tudi brez njih dosežejo učni smotri.“ Tako in enako slišimo govoriti nasprotnike domačih nalog. Ne moremo reči, da bi bila ta trditev popolnoma neopravičena. Pogosto so razmere take, da se otroci doma res nič ne učé, in da tudi nalog ne morejo izdelavati. Kdor službuje na deželi, njemu je dobro znano, za kaka opravila porabi kmetski gospodar svojega otroka. Saj vemo, da ga še v šolo nerad pošilja, kadar ima obilno poljskega dela, kadar je paša i. t. d. Tem manj časa ima torej kmetski otrok za izdelovanje nalog. Toda ne le pomanjkanje časa, tudi druge težave ovirajo izdelovanje domačih nalog. Večkrat ni pri rokah črnila, v zimskem času pomanjkujeta luči, nemir, ki ga povzročajo drugi otroci, včasih tudi nesnaga, res obtežujejo izdelovanje domačih nalog. Poleg tega pa so domače naloge pogosto tudi povod nevolji starišev, kateri sledijo mnoge neumestne opazke, kakor: „Ali učitelj res misli, da bodo moji otroci vedno le pisali, delali pa nič?! Kaj misli, da bodem radi teh nalog plačeval še enega hlapca ali deklo? Moj otrok bo kmet; torej naj se vadi dela, ne pa, da bi vedno čepel pri knjigah in zvezkih.“ Take in jednake besede pa le izpodkopujejo pri otrocih potrebno spoštovanje do učitelja, kar pa učencu mnogo bolj škoduje, kakor mu pa slabo izdelane domače naloge koristijo.

Drugače je v mestih in trgih, kjer otrok ne potrebuje tako nujno pri domačih opravilih, kjer stariši celo želé, da otroci dobé v šoli kako opravilo, katero potem doma izdelujejo. Saj vemo, kako taki stariši izprašujejo svoje otroke, ko pridejo iz šole: „Ali si bil kaj vprašan? Kaj se imaš učiti? Imate kako nalogo?“ Tu naloge niso nepotrebne in brezpomembne. One pospešujejo zanimanje starišev za šolo, krepijo v otroku natančnost v izpolnovanju dolžnosti, vadijo ga reda, snažnosti in samodelavnosti; pa tudi pri

posameznih predmetih se dosežejo povoljni uspehi, posebno v pisanju in pravopisju, ako učitelj strogo pazi na to, da se domače naloge izdelujejo lično in pravilno.

Nekateri tudi trdijo, da so domače naloge naravnost škodljive, ker kvarijo otrokov značaj. Tudi ta trditev ni povsem neresnična. Pri razmerah, kakor sem jih zgoraj površno narisal, ko otroku ni mogoče izpolniti svoje dolžnosti, ni nič čudnega, ako se otrok zateče k laži, ter se skuša z njo opravičiti. Ako pa učitelj ne zahteva strogo, da se naloge, katere dá, tudi v resnici izdelajo, navadi se otrok neke popustljivosti in vnemarnosti, pa še takrat ne izdelava naloge, kadar bi jo lahko izdelal.

Nikakor pa ne velja ta trditev za mestne otroke, kateri nimajo, skoraj nikoli vzroka, da opravičijo svojo pozabljivost ali lenobo.

Nasprotniki domačih nalog trdijo tudi, da iste škodujejo otroškemu zdravju. Svojo trditev utemeljujejo s tem, da naj otrok prosti čas vporablja v razvedrilo duha, v okrepčevanje telesa; otrok naj se v prostem času igra ali opravlja lahka domača opravila. Prav je, da se nežni mladini privoščijo prosti čas, da se veseli svoje mladosti; toda, da bi kratka domača naloga škodovala otroku na zdravju, o tem jako dvomim.

Deloma resnična pa je trditev, da domače naloge omajajo povoljno soglasje med domom in šolo. Kjer domače naloge niso starišem po volji, tam je gotovo, da se stariši ne ogrevajo za šolo, katera jim z nalogami otroke odvraca od nujnega domačega ali poljskega dela. Pogosto si učitelj ravno z nalogami vzgoji nasprotnikov in je torej v takih slučajih res pametneje jih opuščati. So pa zopet nasprotni slučajji, ko stariši mnogo bolj čislajo tistega učitelja, ki zahteva domače naloge, kakor pa onega, ki je nasprotnik istim.

Upošteva je gorenja izvajanja, se nam ne bo težko odločiti za ali proti domačim nalogam, kajti ravnati se nam bo v prvi vrsti po krajevnih razmerah. Izkušen učitelj bode hitro spoznal, katero pot mu je kreniti; splošno pa bi se smelo reči, da naj se domače naloge na kmetih večinoma opuščajo, zahtevajo pa naj se v mestih in obrtniških krajih, kjer stariši navadno ne potrebujejo svojih otrok pri poljskih in drugih opravilih, kjer stariši naravnost želé, da imajo njihovi otroci tudi doma kako opravilo.

Oglejmo si konečno še nekoliko domače naloge same. Kakšne morajo biti, da dosežejo svoj namen?

V prvi vrsti morajo biti skrbno izbrane. Treba je, da učitelj že pri pripravi na pouk misli na to, kaj bode odkazal za domačo nalogo, da mu ne bo treba še-le takrat, ko je treba že nalogo dati, razmišljati in iskati, kaj bi bilo najbolj primerno. Pri izberi pa se je treba ozirati na vsebino in na obseg naloge.

Kakor ves pouk, tako naj tudi naloge izobrazujejo vse otrokove duševne moči: razvijati mu morajo vedno bolj razum, pa tudi spomin mu morajo krepiti. Na oboje se mora učitelj ozirati, ko izbira naloge. Najbolje se to doseže, ako se naloge naslanjajo na vse učne predmete.

Naloge naj ne bodo niti pretežke niti prelahke, temveč večini učencev primerne. Ako je naloga prelahka, nimajo učenci nič ali pa le prav malo dobička od nje; učenci izgubé veselje in ljubezen do duševnega dela, navedijo se površnosti in lahkomišno izvršujejo svoje delo. Kdo še ni izkusil, da so učenci najlažje naloge zelo slabo izdelali? Pa tudi pretežke naloge škodujejo, ker te se niti ne izdelajo ali se pa izdelajo napačno. Pri težkih nalogah izgubé učenci pogum, izgubé zaupanje v sé ter iščejo tuje pomoči.

Po vsebini se ne sme zahtevati nič novega, kajti naloge naj služijo v ponovilo, v utrjenje in razširjanje že znanega.

Ako hoče učitelj, da se domače naloge povoljno izdelujejo, je treba pred vsem tudi, da se že v šoli za nje dobro pripravijo.

Pa tudi na obseg in na množino nalog se mora učitelj ozirati. Kar se otroci naučé lahko v šoli, to naj se ne prepusti domu. Nikakor ne gre zahtevati preveč in predolgih nalog. Otroku je treba pustiti dovolj prostega časa, da se v igri odpočije duh, ki je moral že 3—5 ur v šoli delati. Ne število in obseg nalog, temveč vsebina bodi merodajna. Vendar pa naj imajo učenci za vsak dan kako nalogo, ako ne pismeno, pa naj se imajo vsaj kaj naučiti na pamet ali kaj sličnega; to pa zato, da se mora učenec vsak dan vprašati: „Kaj mi je storiti za jutri?“ Neumestno je zahtevati nalog „čez opoludne“.

Naloge morajo biti tudi natančno določene. Vsak otrok mora dobro vedeti, kaj mu je storiti. Osobito v nižjih oddelkih in razredih je učiteljeva dolžnost, da se vedno prepriča, ali res vsi učenci vedó, kaj jim je izvršiti in ali vedó tudi vsi, kako in do kedaj jim je izdelati.

Da uspeh nalogam vsestransko zagotovimo, je treba poleg navedenega tudi natančne kontrole. Najboljša izbira naloge po vsebini, najboljša priprava na-njo ne koristi nič in je popolnoma brez pomena, ako nedostaje potrebne kontrole. Umevno je, da se od učitelja ne more zahtevati, da bi vse naloge natančno pregledal, da bi vse učence izprašal, kar so se morali naučiti; toda noben učenec ne sme biti gotov, da ne bo vprašan, ali da učitelj njegove naloge ne bo pogledal. Vsak učenec mora biti vedno pripravljen, da začuje svoje ime in da bo moral pokazati svoj izdelek ali da bo moral povedati, kar se je naučil. Da se morajo pismene naloge tudi vedno popraviti, o tem menda ni nikakega dvoma. Kako se to izvrši, o tem mi pa ni treba tu dalje govoriti, ker je „Slovenski učitelj“ že lani priobčil članek „Popravljanje pismenih izdelkov“ (1900, str. 374), na katerega tu le opozarjamo svoje čitatelje.

L.

Slovstvo.

Zbirka ljudskih iger. — Izdaja „Slovenska kršč.-socijalna zveza“. II. snopič. — V Ljubljani 1901. Tisk Katol. tiskarne.

Krščanska socijalna zveza se je lotila z izdajanjem mičnih in ob enem lahkih ljudskih iger hvaležnega posla. Kjerkoli bodo prirejala

naša mnogoštevilna društva, zlasti po deželi, kako zabavo ali veselico, knjižice teh iger jim bodo povsod v izdatno pomoč. Res, da niso to mojstrsko dovršene drame; a namen, kakršnega imajo navadno zabave po naših delavskih, rokodelskih i. t. d. društvih, namreč namen po-

ljudnega pouka in domačega preprostega razvedrila - bodo vsekar dosežale. Drugi snopič zbirke, ki je prav skrbno urejen, obsega naslednje igre: 1. Vedeževalka. Gluma v enem dejanju. — 2. Kmet — Herod. Burka s petjem v dveh dejanjih. — 3. Župan sardamski ali Car in tesar. Veseloigra v treh dejanjih. — 4. Jeza nad petelinom in kes. Veseloigra za dekleta v dveh dejanjih. — Dobro znamenje za zbirko je, da se je prvi snopič že skoraj popolnoma razprodal. Opozarjamo naše bravce, zlasti tiste, ki sodelujejo pri društvih, pri katerih je treba vsaj semtertam „aranžirati“ kak „večer“ —, da posežejo prav pridno tudi po tem drugem zveziču. Dobé ga pri „Slovenski krščansko - socialni zvezi“ in v „Katoliški bukvarni“ za ceno mehko vezanemu 40 kr., po pošti 45 kr. — Za društva,

ki vzamejo vsaj 5 izvodov skupaj, je cena 30 kr., po pošti toliko več, kolikor znaša poština. —*ab*—

Fug. Pod tem imenom je začela izhajati na Dunaju neka revija, ki hoče obdelovati znanstvo, umetnost, slovstvo, politiko in še celo vrsto drugih reči. Doslej sta izšla že dva zvezka. Ker čujemo, da se list usiljuje tudi duhovskim in učiteljskim krogom, se nam zdi potrebno o njem izpregovoriti par besedij. „Jug“ je urejevan v protiverskem duhu, ogreva se n. pr. za darvinistična načela. A tudi sicer so znanstveni članki plitvi in površni. Pisatelji, sami mladi vseučilišni dijaki, sedajo na kritični stolec in objestno govoré o stvareh, katerih ne razumejo. Svojim somišljenikom svetujemo, da list zavrnejo. —*n.*

Šolske vesti.

Osebné vesti. Naučno ministerstvo je imenovalo g. Fr. Levca, profesorja na realki in okr. šolskega nadzornika in gosp. J. Vesela, profesorja na c. kr. obrtni strokovni šoli, za vladna komisarja pri nadziranju obrtnih nadaljevalnih šol na Kranjskem in sicer za dobo treh let. — Gospod Matija Arko, nadučitelj v Begunjah pri Cerknici, je dobil častno svetinjo za štiri-desetletno službovanje.

Izpremembe pri učiteljstvu. Z dovoljenjem dež. šol. sveta sta menjali službe učiteljci Viktorija Gradišnik-Taučer v Bučah in Roza Preskar v Polju pri Kozjem. Učitelj voditelj v Pečici (kozjanski okraj) je postal g. Josip Čuček, dosedaj učitelj pri Sv. Miklavžu nad Laškem. Začasna učiteljica Olga Kline v Artičah postala je stalna na svojem mestu.

Na c. kr. učiteljišču v Koprú se je zaključilo prvo polletje dné 16. februarja. Izmed 128 dijakov je dobilo 1. red 68, 2. red pa 60 dijakov. Temu slabemu napredku jenajveč kriva nemščina, v kateri se podučuje pedagogika, kmetijstvo itd., in

katero dijaki komaj z največjo silo razumejo.

Razsodba upravnega sodišča. Gospod učitelj J. Rakovšček s Št. Viške gore na Tolminskem je dobil službo na Kranjskem. Tej službi se je pa odpovedal ter naznanil, da ostane še dalje na svojem starem mestu. Okrajni šolski svet v Tolminu je pa g. R. navzlic temu odpustil, mu ustavil plačo ter ukazal, da se mora podati na svoje novo mesto na Kranjsko. Deželni šolski svet je ta sklep potrdil in tudi naučno ministerstvo. Upravno sodišče se je pa izreklo, da gospoda Rakovščeka vsled golega imenovanja še ni smatrati učiteljem na Kranjskem ter ukazalo, da mu mora okr. šol. svet povrniti desetmesečno plačo, priznati vsa dosedanja leta in petletnino.

Zemeljsko oblo v slovenskem jeziku. V Hölzlövi zalogi na Dunaju izšlo je ravnokar „Hölzlövo zemeljsko oblo“ v slovenskem jeziku, katero je priredil gospod profesor Fran Orožen. Premier

istega meri $25\frac{1}{2}$ cm, merilo je v razmerju 1:50,000.000. Naučno ministerstvo ga je že odobrilo za šolski pouk na slov. šolah.

Razpisane učiteljske službe. Na tri-razrednici v Višnji gori je razpisano

drugo učno mesto s postavnimi dohodki v def. nameščenju. Prošnje do 3. marca na okrajni š. svet v Litiji.

Drobtine.

Podružnica Slomškove zveze v Idriji. Za neosnovan napad v „Učiteljskemu Tovarišu“ je dobila podružnica najboljšo zadoščenje v častnem priznanju od odličnih stranih. Prevzvišeni gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič nam je blagovolil podariti velikodušen dar 50 K in slavna „Slovenska Matica“ je poslala za našo knjižnico 38 najlepših svojih knjig. Tudi mnogi člani podružnice so darovali veliko krasnih knjig. Vsem blagim dobrotnikom in podpornikom bodi na tem mestu izrečena najsrčnejša zahvala. Bog plačaj!

Anglija. Uraden izkaz o angleškem šolstvu kaže, kako zelo presega število učiteljic ono učiteljev. L. 1870. je bilo na Angleškem 8800 učiteljic, a danes jih je 80.057 med tem, ko je učiteljev le 28.978.

Nazori modernih voditeljev učiteljstva. Vzornik naših „Tovariševcev“, znani Jordan iznebil se je v 52. številki „Oesterr. Schulzeitung“e sledeče modrosti: „Na meji našega znanja se prične vera; vsak kos novopridobljenega znanja poruši del vere. Kolikor več znanja, toliko manj vere, vse znati, nič verovati. Trditev pa, da bi morali ljudje v tem zadnjem štadiju biti popolnoma brez vere, je zelo

kočljiva. Mogoče je, da postane vera še kedaj znanost.“ Pri Jordanu je pa ta prikazen nekoliko drugačna. Vere nič in znanja tudi malo, sicer bi vedel, kako so pravi učenjaki sodili o razmerju med znanostjo in vero. In taki ljudje naj vzgajajo „versko — npravno“!

Začenjajo spoznavati. Liberalni poslanec Molmenti je na Laškem priporočal, da se verouk zopet vpelje v šole. kajti v moralnem oziru se kaže očitiden propad, katerega je mogoče le z verskim mišljenjem odstraniti, ker le z vernostjo se je mogoče bojevati proti slabim človeškim nagnenjem. Tako sodijo liberalni možje o brezverski šoli.

Naznanjam
da je

III. zvezek šolskih pesmi,

nabral in izdal *Gabr. Majeen*

izšel v drugi izdaji.

Cena mu je 80 h (brez poštne).

— Dobita se še tudi prva dva zvezka. —

V Mariboru, dné 1. sušca 1901.

Wiljem Blanke,
knjigarna.

Listnica uredništva: G. I. S. Za to številko prepozno. Prihodnjic!

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.